

ΜΙΑ ΖΩΗ ΣΤΟ ΒΙΝΥΛΙΟ

«Κυρίες και κύριοι, τώρα αρχίζει το πρόγραμμα "Μίνως"».

Μόνο που αυτή τη φορά το πρόγραμμα δεν θα είναι μουσικό, σαν εκείνα τα διαφημιστικά που εκφωνούσε πριν από δέκα περίπου χρόνια στο ραδιόφωνο ο Γιώργος Λεφεντάριος. Θα είναι η ιστορία μιας δισκογραφικής εταιρίας, που έχει σήμερα το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά. Μέσα από αυτή την ιστορία καταγράφονται τα οράματα και οι ανησυχίες ενός ανθρώπου: του σημερινού διευθυντή της.

«Μίνως Μάτσας και Υιός» λοιπόν: εμείς μιλάμε με τον υιό, ο οποίος εν τω μεταξύ έχει γίνει και αυτός πατέρας και ετοιμάζει τον γιο και την κόρη του για τη διαδοχή στο πηδάλιο της εταιρίας. Ο υιός λοιπόν της επωνυμίας είναι ο Μάκης Μάτσας, 52 χρονών και κατά δεκατρία χρόνια νεότερος από την ίδια την εταιρία.

1925. Τότε ιδρύθηκε για πρώτη φορά δισκογραφική εταιρία στην Ελλάδα – και το όνομα αυτής Οdeon. Δύο χρόνια αργότερα αρχίζει να συνεργάζεται μαζί της ο Μίνως Μάτσας, νεαρός πτυχιούχος της Νομικής και ερασιτέχνης μουσικός. Σε λίγα χρόνια η εταιρία περνάει ουσιαστικά στα χέρια του. Και από τότε ως τις αρχές της δεκαετίας του '50 ο Μίνως Μάτσας καταγράφει πάνω στις ετικέτες της Οdeon ένα μεγάλο κομμάτι της ελληνικής μουσικής. Στην αρχή ήταν οι οπερέτες του Σακελλαρίδη και του Χατζηαποστόλου, μετά οι Μικρασιατικοί αμανέδες του Νούρου και ύστερα τα λαϊκά τραγούδια του Βαμβακάρη, του Τσιτσάνη, του Παπαϊωάννου, του Μπαγιαντέρα, του Χιώτη....

Ο υιός ενός πατέρα για τον οποίο η λέξη πάθος ήταν συνώνυμη με τη δισκογραφία, ήταν φυσικό να κληρονομήσει το «μικρόβιο». Ο Μάκης Μάτσας μεγάλωσε

Η «Μίνως» ενώθηκε με την EMI. Η είδηση προκάλεσε αίσθηση. Ο γενικός διευθυντής και των δύο πια εταιριών, ο Μάκης Μάτσας, αποκαλύπτει πως πρόκειται περί ενός συνεταιρισμού που θα βοηθήσει στη διεθνοποίηση του ελληνικού τραγουδιού. Μια έξυπνη κίνηση προς όφελος της ελληνικής δισκογραφικής παραγωγής με την οποία έχει συνδέσει τη ζωή του. Η ιστορία όμως αρχίζει από πολύ παλιά: από το 1925

Της ΠΕΠΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗ

κυριολεκτικά μέσα στα στούντιο ηχογραφήσεων και από εκεί ξεπηδούν οι παιδικές μνήμες του...

Αρχή με ξένο ρεπερτόριο

«Θυμάμαι ότι στις διακοπές μου η καλύτερή μου διασκέδαση ήταν να χώνομαι στο στούντιο, να κάθομαι πίσω από το γυαλί και να κοιτάω στα μάτια τότε τον Τσιτσάνη να κάνει σερόντο στη Νίνου και τότε τον Βαμβακάρη να χαράζει με τη βραχνή φωνή του το κερύ του βινύλιου, χαράζοντας συνάμα και την ιστορία του ρεμπέτικου τραγουδιού. Έμαθα έτσι από παιδί να αγαπώ την ελληνική μουσική. Πα' όλα αυτά, ξεκίνησα να δουλεύω στην εταιρία προσπαθώντας να προωθήσω το ξένο ρεπερτόριο. Εκείνη η εποχή ήταν η πιο δύσκολη, αλλά ίσως και η πιο καθοριστική στην ιστορία της εταιρίας».

Προς το τέλος της δεκαετίας του '50, ο Θεοδωράκης και ο Χατζιδάκις αλλάζουν σιγά σιγά το σκηνικό της ελληνικής μουσικής. Ο Μίνως Μάτσας – ύστερα από μια καρδιακή προσβολή που τον υποχρεώνει να μειώσει τους ρυθμούς της δουλειάς του – αδυνατεί να παρακολουθήσει τις εξελίξεις και η Οdeon αρχίζει να παίρνει την κατιούσα. Έτσι στις αρχές του 1960 αποφασίζει να βάλει λουκέτο στην εταιρία.

«...Τα οικονομικά της εταιρίας βρίσκονταν σε άθλια κατάσταση και η EMI, που ήταν το μοναδικό τότε εργοστάσιο παραγωγής δίσκων, είχε σταματήσει να μας παραδίδει δίσκους. Τότε λοιπόν έδωσα τις δύο αποφασιστικές μάχες της ζωής μου. Η πρώτη ήταν με τον πατέρα μου, για να τον πείσω να με αφήσει να αναλάβω εγώ τη χρεοκοπημένη σχεδόν εταιρία. Την κέρδισα. Η δεύτερη ήταν με τον Βασίλη Τουμπακάρη, τότε γενικό διευθυντή της EMI, από τον οποίο ζήτησα να με βοηθήσει προτείνοντάς του να του δίνω μια

Φωτ.: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΕΛΙΤΑΣ

◀ δραχμή έναντι των παλαιών μας χρεών, σε κάθε καινούργιο δίσκο που θα μου παρέδιδε. Φαίνεται ότι το πάθος μου γι' αυτή τη δουλειά είχε αυξήσει την αδρεναλίνη στο αίμα μου και ήμουν τόσο πειστικός, ώστε μέσα σε δέκα λεπτά κέρδισα και αυτή τη μάχη».

Έτσι λοιπόν τον Νοέμβριο του 1960 η Odeon μετονομάζεται σε «Μίνως Μάτσας και Υιός» και ο «υιός» ξεκινάει έναν αγώνα με μοναδικό όπλο τον ενθουσιασμό.

«...Τα οράματά μου ήταν μεγάλα. Έπρεπε όμως να γίνουν πραγματικότητα και ο δρόμος ήταν κλειστός μπροστά μου. Υπήρχε ένα μεγάλο κάστρο, η «Columbia». «Κυρίαρχος του παιχνιδιού» ο Τάκης Λαμπρόπουλος, άνθρωπος με δυνατή προσωπικότητα και προσόντα. Και μέσα στο κάστρο, ό,τι καλύτερο υπήρχε στο τραγούδι την εποχή εκείνη. Τσιτσάνης, Καлдάρας, Χατζιδάκις, Θεοδωράκης, Ζαμπέτας, αργότερα ο Ξαρχάκος, ο Μούτσης. Ένας Καζα-

◀ Ο Μάκης Μάτσας σε ηλικία 16 ετών, μαζί με τον διάσημο Ιταλό τραγουδιστή Λουτσιάνο Ταγιόλι, που επισκέφθηκε την Ελλάδα το 1954.

Στη συνέντευξη Τύπου του πρώτου δίσκου του Μάνου Λοιζου «Σταθμός» (1969). Από αριστερά: Γιάννης Καλαϊτζής, Λευτέρης Παπαδόπουλος, Μάνος Λοιζος, Μάκης Μάτσας και Δημήτρης Μυράτ.

θαυμάζει μετά, να τον χειροκροτείς και να λες: "Εδώ έχω βοηθήσει κι εγώ!". Έτσι αρχίζει το όραμα της νέας δημιουργίας... Εκείνη την εποχή γνώρισα και τον Λευτέρη Παπαδόπουλο. Με δική του υπόδειξη μάλιστα δημιουργήσα στην εταιρία και Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων. Κάτι πραγματικά πρωτοποριακό για τη δισκογραφία εκείνη την εποχή. Ως καλλιτέχνης ο Λευτέρης ήταν και είναι από τα μεγαλύτερα ποιητικά ταλέντα της γενιάς μας σαν άνθρωπος, χείμαρρος λεβεντιάς. Μια μέρα μου λέει: "Έχω έναν φίλο που νομίζω ότι έχει ταλέντο". Την άλλη μέρα γνώρισα τον Μάνο Λοιζο. Ένα σεμνό παιδί, που έμελλε να γίνει ένας ξεχωριστός μου φίλος...».

Ο Μάνος Λοιζος μάλιστα αρνήθηκε αρχικά να συνεργαστεί με την εταιρία, όταν ο κ. Μάτσας του ζήτησε να αλλάξει τους στίχους κάποιων τραγουδιών. Επανήθε όμως ένα χρόνο αργότερα.

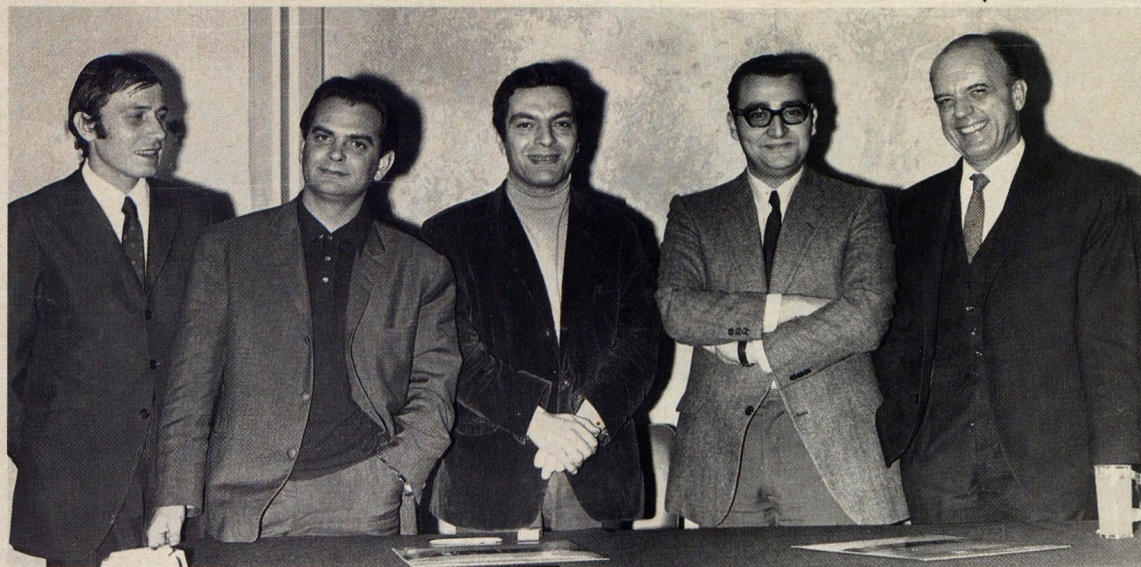
«Ανακαλύψεις» με... μέλλον

Ο Μάκης Μάτσας «ανακάλυψε» τυχαία και τον Σταύρο Κουγιουμτζή, ακούγοντας ένα τραγούδι του στο ραδιόφωνο. Όταν τον συνάντησε και άκουσε και την υπόλοιπη δουλειά του κατάλαβε ότι βρισκόταν μπροστά σε μια μεγάλη πηγή έμπνευσης, αλλά δεν είχε τότε στο δυναμικό της εταιρίας του την κατάλληλη γι' αυτά τα τραγούδια φωνή. Η τύχη όμως έπαιξε για άλλη μια φορά το ρόλο της. Σε ένα κεντράκι της Πλάκας ανακάλυψε τον Γιώργο Νταλάρα να παίζει κιθάρα και να τραγουδάει μαζί με τον Ζαγοραίο.

«Όταν τον πρωτάκουσα αισθάνθηκα αυτή τη συγκίνηση που πάντα νιώθω όταν διαισθάνομαι ότι πρόκειται να "γεννηθεί" κάτι πολύ σημαντικό».

Σε λίγες μέρες, Μάτσας, Κουγιουμτζής και Νταλάρας έκαναν πρόβα στο πιάνο τραγούδια, όπως το «Να 'τανε το '21», «Ο ουρανός φεύγει θαρύς» κ.ά.

Αυτή τη συγκίνηση είχε την ευκαιρία να την αισθανθεί και άλλες, πολλές φορές. Όταν πρωτάκουσε τον Γιάννη Πάριο σε ένα μικρό στούντιο της οδού Σταδίου μαζί με τον Γιώργο Κατσάρο, όταν άκουσε για πρώτη φορά τη Χαρούλα Αλεξίου να τραγουδάει το «Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι», τον Βασίλη Παπακωνσταντίνου στα τραγούδια

ντζιδης, που με κάθε του τραγούδι ξέσπαγε θύελλα επιτυχίας. Ένας Βίρβος, που κάθε του στίχος γινόταν ύμνος στα στόματα όλων... Εγώ, στην απέναντι όχθη μόνος μου, με έναν σπουδαίο τραγουδιστή δίπλα μου, τον Βαγγέλη Περπινιάδη. Αποφάσισα λοιπόν ότι έπρεπε να πλησιάσω όλον αυτόν τον κόσμο. Η αγάπη μου γι' αυτή τη δουλειά ήταν πολύ έντονη και έτσι, σιγά - σιγά, με τα όνειρά μου άρχισα να χτίζω την πραγματικότητα. Θυμάμαι ότι εκείνη την εποχή αναρωτιόμουν συχνά τι θα προ-

τιμούσα: να κερδίσω τον πρώτο αριθμό του λαχείου ή να πετύχω σ' αυτό που ξεκινούσα. Πάντα διάλεγα το δεύτερο».

Γραγματικά, μέχρι το 1967 η «Μίνως» είχε «πάρει» από την Columbia καλλιτέχνες, όπως τον Καлдάρα, τον Δερβενιώτη, τον Βίρβο, τον Μπακάλη, τον Μητσάκη, τον Καζαντζίδη, τον Βοσκόπουλο λίγο αργότερα. Όλοι αποτελούσαν τότε μια παρέα. Η δουλειά μπορεί να γινόταν με πρωτόγονα - σε σχέση με τα σημερινά - μέσα, όπως λέει ο κ. Μάτσας, αλλά

σίγουρα με μεγαλύτερο ενθουσιασμό.

«...Εννών έπρεπε να είμαι ευχαριστημένος, κατά βάθος δεν ήμουν. Το να αποκτήσεις έναν ήδη φτασμένο καλλιτέχνη είναι, αν θέλετε, μια επιχειρηματική επιτυχία, στερείται όμως του στοιχείου της δημιουργίας. Ήθελα να δημιουργήσω κάτι δικό μου. Ήθελα να νιώσω τη χαρά της "μεταμόρφωσης", αυτής που γίνεται όταν ανακαλύπτεις εσύ έναν καλλιτέχνη, όταν καταλαβαίνεις εσύ πρώτος την αξία του, τον βοηθάς για να τον

του Θεοδωράκη αμέσως μετά τη δικτατορία, τη Μαρινέλλα να τραγουδάει την «Καταχνιά».

«Η αλήθεια είναι ότι μετά από αυτή την περίοδο και για αρκετά χρόνια δεν είχα νιώσει αυτό το συναίσθημα. Είναι κάτι που το αισθάνομαι και πάλι τώρα τελευταία. Όταν βλέπω την καινούργια γενιά των καλλιτεχνών, τα "νέωτερα παιδιά μου" να μεγαλώνουν, να κάνουν επιτυχίες, να γεμίζουν Λυκαβηττούς, κέντρα, γήπεδα και θέατρα, να γίνονται από παιδιά ώριμοι άνδρες και γυναίκες,

Η επιτυχία δεν είναι ποτέ μονό-

Ήθουμάμαι ότι στις διακοπές μου η καλύτερή μου διασκέδαση ήταν να χώνομαι στο στούντιο και να παρακολουθώ τον Τσιτσάνη, τον Βαρβακάρη... Έτσι έμαθα από παιδιά να αγαπώ την ελληνική μουσική,

πο, φθορά ψυχής και κατάργηση της ιδιωτικής ζωής. Και τι έχει αλλάξει μέσα σ' αυτά τα χρόνια;

«Πολλά... Αν κάνουμε μια ανασκόπηση θα δούμε ότι άλλο ήταν το τραγούδι στην εποχή του Εμφύλιου, άλλο στις αρχές του '60, άλλο την περίοδο '67-'74... Και αν με ρωτάτε για σήμερα, θα πω ότι και πάλι το τραγούδι αντικατοπτρίζει την εποχή μας, την εποχή του "ευζην". Όλα αυτά τα κοινωνικά φαινόμενα είναι φανερά και στην ελληνική δισκογραφία. Ο Νεοέλληνας ζει το πρόβλημά του μέχρι τις πέντε το απόγευμα. Μετά, δεν θέ-

στην καριέρα του κ. Μάτσα «κλείνει» με ένα σημαντικό γεγονός, το οποίο οριοθετεί το ξεκίνημα μιας καινούργιας εποχής. Η «Μίνως» ενώθηκε με την EMI. Το διαβάσαμε στις εφημερίδες. Τι σημαίνει αυτό; «Η Μίνως» «πουλήθηκε» στην EMI ή η EMI στη «Μίνως»;

«Κανείς δεν πουλήθηκε σε κανέναν. Έγινε ένας συνεταιρισμός σύμφωνα με τον οποίο οι δύο εταιρίες θα συνεχίσουν να λειτουργούν αυτοτελώς κάτω από τη δική μου γενική διεύθυνση. Μέσω αυτής της συνεργασίας η «Μίνως» αποκτά ένα κανάλι προς τη διεθνή δισκογραφική αγορά. Γιατί πρέπει να σας πω, ότι ένα από τα οράματα της καριέρας μου είναι η διεθνοποίηση της ελληνικής μουσικής. Υπάρχουν καλλιτέχνες που, αν το θέλουν, μπορούν να κάνουν καριέρα στο εξωτερικό. Και βλέπω στη μέση αυτό το "αν το θέλουν", γιατί είναι ίσως αρκετά δύσκολο για κάποιον ο οποίος στην Ελλάδα βρίσκεται στην κορυφή να πάει στο εξωτερικό και να αρχίσει από το μηδέν.

Αυτή η συνεργασία μπορούσε να γίνει με οποιαδήποτε άλλη εταιρία. Διάλεξα την EMI για δύο λόγους: Πρώτον, γιατί έχει έναν πολύ πλούσιο ιστορικό κατάλογο, τον οποίο θα επαναδραστηριοποιήσουμε και για λόγους συναισθηματικούς. Αυτές οι δύο εταιρίες εδώ και εξήντα χρόνια είναι οι μεγάλοι αντίπαλοι. Την EMI είχα να συναγωνισθώ, όταν ξεκίνησα τη δική μου καριέρα στη δισκογραφία. Βρίσκω λοιπόν πολύ γοητευτική την ιδέα της ένωσης τους. Όχι, μετά από αυτή τη συνεργασία δεν πρόκειται να "μπούμε" στο Χρηματιστήριο. Στην Ελλάδα θα ήταν τουλάχιστον ατυχές να μπει μια δισκογραφική εταιρία στο Χρηματιστήριο. Ο κόσμος σ' αυτή τη χώρα αγαπάει πολύ το τραγούδι και γι' αυτό καλλιεργείται τόσο έντονα το κουτσομπολιό και η φημολογία γύρω από τους τραγουδιστές. Είναι πολύ εύκολο λοιπόν να διασπαρθούν κάποιες φήμες για το καλλιτεχνικό δυναμικό, που θα είχαν ως αποτέλεσμα μεγάλη και πλαστή πτώση ή άνοδο των μετοχών της εταιρίας στην οποία ανήκουν».

Βέβαια, στο εξωτερικό πολλές δισκογραφικές εταιρίες είναι στο Χρηματιστήριο. Αλλά εδώ είναι Ελλάδα, και στην Ελλάδα ο κόσμος προτιμά να ζει με το τραγούδι παρά να ζει από το τραγούδι. ■

δρομος. Πάντως, παρ' ότι αποφεύγω τα μεγαλόσημα και υπερθετικά των καιρών, παίρνω δύναμη για να πω μια μεγάλη κουβέντα: οι επιτυχίες που έχω κάνει είναι περισσότερες από τις τυχόν αποτυχίες μου. Και αυτό, γιατί τόσα χρόνια σ' αυτή τη δουλειά κατάφερα, αν θέλετε από διαίσθηση, να "καταλάβω" και να αξιοποιήσω πολλούς καλλιτέχνες που έμελλε να γράψουν ιστορία στο τραγούδι και που άλλες εταιρίες είχαν επιδεικτικά απορρίψει. Όπως τον Νταλάρα, τον Πάριο, την Χαρούλα Αλεξίου. Αντίθετα, δεν θυμάμαι να απέρριψα κάποιον που στη συνέχεια πήγε αλλού και μεγαλούργησε...».

1960-1990. Τριάντα συναπτά χρόνια συμπληρώνει φέτος ο Μά-

Μετά τη δικτατορία το μουσικό περιοδικό «Music Week» απένειμε δίπλωμα στον Μίκη Θεοδωράκη, για την ταυτόχρονη κυκλοφορία πολλών δίσκων του σε όλο τον κόσμο. Ο Μάκης Μάτσα δίνει το δίπλωμα στον συνθέτη.

κης Μάτσας στο τιμόνι ενός «πλοίου» με φορτίο πιο εύφλεκτο και από μπάρουτι. Είναι πραγματικά τόσο δύσκολο να συνεργάζεσαι με καλλιτέχνες; Ο ίδιος λέει, πως πολλές φορές αισθάνεται ότι κάθεται σε ηλεκτρική καρέκλα, ότι περπατάει πάνω σε ένα τεντωμένο σχοινί και ότι προσπαθεί να κάνει να συνυπάρξουν το νερό και η φωτιά. Όλα αυτά βέβαια με πολύ κό-

λει ν' ακούσει τίποτα γι' αυτό. Θέλει να διασκεδάσει. Φτάσαμε λοιπόν στην εποχή της υπερκατανάλωσης και της ευκολίας, του απαραίτητου αυτοκινήτου, του ακριβού ρεστωράν και των σινιέ ρούχων. Έτσι, ο σημερινός καταναλωτικός Έλληνας θέλει στο κασετόφωνο το εύπεπτο, εύκολο και εύληπτο τραγούδι. Και οι δημιουργοί πού ζουν; Μέσα στον ίδιο κοινωνικό χώρο. Άρα, γίνονται και αυτοί δέκτες του γενικού κλίματος, το οποίο και μεταφράζουν στα τραγούδια που γράφουν».

Συνεταιρισμός για τη διεθνοποίηση

1960-1990. Αυτός ο κύκλος στην ιστορία της εταιρίας αλλά και